
1ο Διαγώνισμα Γ Τάξης Ενιαίου Λυκείου
Κυριακή 3 Αυγούστου 2014

Απλή Αρμονική Ταλάντωση - Κρούσεις

Σύνολο Σελίδων: Οκτώ (8) - Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

Βαθμολογία

--	--	--	--	--	--

 %

Όνοματεπώνυμο:

Θέμα Α

Στις ημιτελείς προτάσεις Α.1 - Α.4 να γράψετε στο τετράδιο σας τον αριθμό της πρότασης και, δίπλα, το γράμμα που αντιστοιχεί στη φράση η οποία τη συμπληρώνει σωστά. **[4 × 5 = 20 μονάδες]**

A.1. Σε μια απλή αρμονική ταλάντωση η απομάκρυνση και η επιτάχυνση την ίδια χρονική στιγμή:

- (α) έχουν πάντα αντίθετο πρόσημο
- (β) έχουν πάντα το ίδιο πρόσημο
- (γ) θα έχουν το ίδιο ή αντίθετο πρόσημο ανάλογα με την αρχική φάση της απλής αρμονικής ταλάντωσης
- (δ) μερικές φορές έχουν το ίδιο και άλλες φορές έχουν αντίθετο πρόσημο.

A.2. Η δύναμη επαναφοράς που ασκείται σε ένα σώμα μάζας m που εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση είναι ίση με F . Το πηλίκο $\frac{F}{m}$:

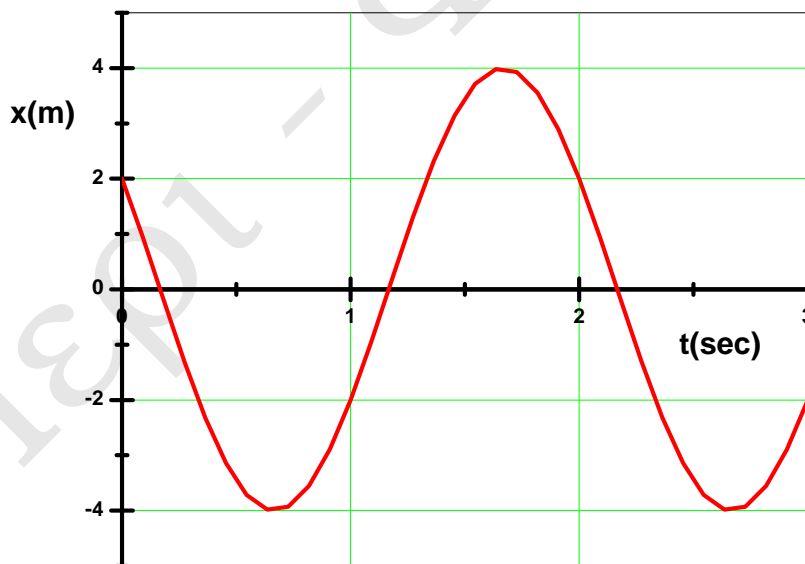
- (α) παραμένει σταθερό σε σχέση με το χρόνο

- (β) μεταβάλλεται αρμονικά σε σχέση με το χρόνο
- (γ) αυξάνεται γραμμικά σε σχέση με το χρόνο
- (δ) γίνεται μέγιστο, όταν το σώμα διέρχεται από τη θέση ισορροπίας.

A.3. Σφαίρα Σ_1 συγκρούεται μετωπικά και ελαστικά με ακίνητη σφαίρα Σ_2 τετραπλάσιας μάζας. Μετά την κρούση

- (α) η σφαίρα Σ_1 παραμένει ακίνητη
- (β) η σφαίρα Σ_1 συνεχίζει να κινείται στην ίδια κατεύθυνση
- (γ) όλη η κινητική ενέργεια της σφαίρας Σ_1 μεταφέρθηκε στη σφαίρα Σ_2
- (δ) ισχύει $\Delta\vec{P}_1 = -\Delta\vec{P}_2$, όπου $\Delta\vec{P}_1, \Delta\vec{P}_2$ οι μεταβολές των ορμών των δύο σφαιρών.

A.4. Σώμα εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση και η απομάκρυνση από την θέση ισορροπίας του δίνεται από το παρακάτω διάγραμμα.

Η εξίσωση της απομάκρυνσης σε συνάρτηση με τον χρόνο θα είναι :

(α) $x = 2\eta\mu\left(2\pi t + \frac{\pi}{6}\right)$

$$\text{(β)} \quad x = 4\eta\mu\left(\pi t + \frac{2\pi}{3}\right)$$

$$\text{(γ)} \quad x = 2\eta\mu\left(2\pi t + \frac{5\pi}{6}\right)$$

$$\text{(δ)} \quad x = 4\eta\mu\left(\pi t + \frac{5\pi}{6}\right)$$

A.5. Να γράψετε στο τετράδιο σας το γράμμα κάθε πρότασης και δίπλα σε κάθε γράμμα τη λέξη **Σωστό**, για τη σωστή πρόταση, και τη λέξη **Λάθος**, για τη λανθασμένη. **[5 × 1 = 5 μονάδες]**

- (α)** Σε μια απλή αρμονική ταλάντωση η ενέργεια μεταβάλλεται περιοδικά με τον χρόνο.
- (β)** Σε κάθε κρούση ισχύει η αρχή διατήρησης της ενέργειας.
- (γ)** Στις ανελαστικές κρούσεις δεν διατηρείται η ορμή.
- (δ)** Η κρούση δύο πρωτονίων ονομάζεται σκέδαση.
- (ε)** Η σταθερά επαναφοράς της απλής αρμονικής ταλάντωσης εξαρτάται από την γωνιακή συχνότητα.

Θέμα Β

B.1. Ένα σύστημα εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση ενέργειας E . Τις χρονικές στιγμές που το μέτρο της επιτάχυνσης είναι ίσο με το μισό της μέγιστης τιμής της ($|\alpha| = \frac{\alpha_{max}}{2}$), η κινητική ενέργεια (K) είναι ίση με:

$$\text{(α)} \quad \frac{E}{4}$$

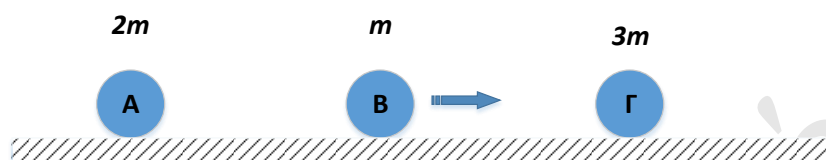
$$\text{(β)} \quad \frac{E}{2}$$

$$\text{(γ)} \quad \frac{3E}{4}$$

$$\text{(δ)} \quad \frac{4E}{3}$$

Να επιλέξετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **[2+6= 8 μονάδες]**

B.2. Τρεις σφαίρες **A**, **B** και **Γ** με μάζες $2m$, m , $3m$ αντίστοιχα, έχουν τα κέντρα τους στην ίδια ευθεία και ηρεμούν σε λείο οριζόντιο επίπεδο. Η σφαίρα **B** εκτοξεύεται προς την σφαίρα **Γ** με ταχύτητα $\vec{v}_0$, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα.

ο συνολικός αριθμός κρούσεων που θα γίνουν είναι:

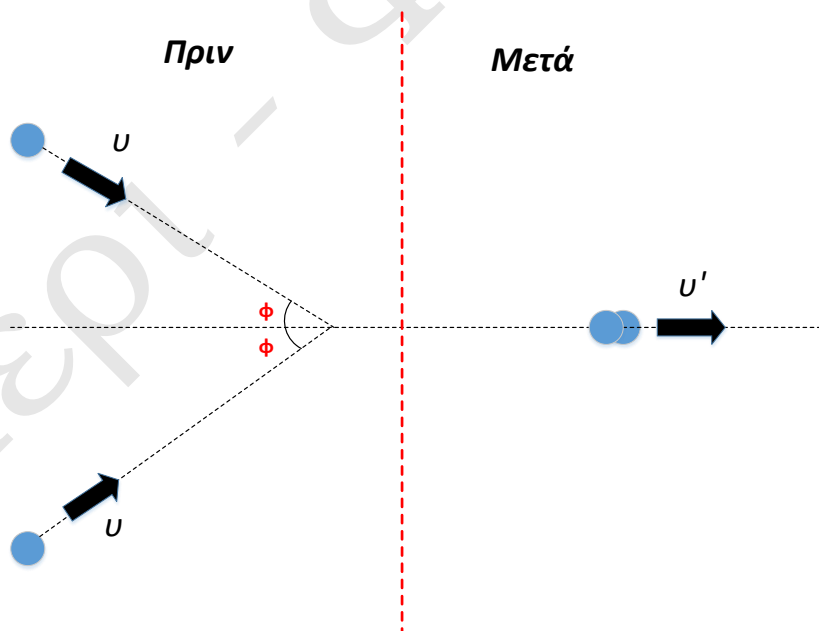
(α) 2

(β) 3

(γ) 4

Να επιλέξετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. [2+6 = 8 μονάδες]

B.3. Δύο σώματα της ίδιας μάζας m κινούνται με ταχύτητες ίδιου μέτρου v , όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα και συγκρούονται πλαστικά. Μετά την

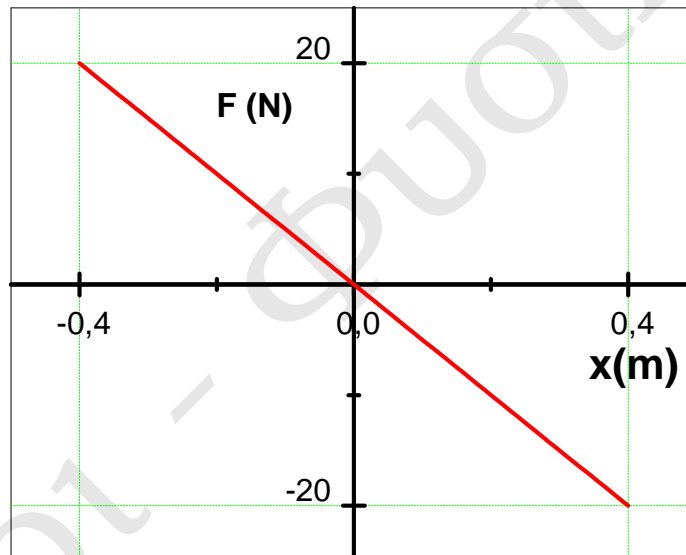
κρούση το συσσωμάτωμα κινείται με ταχύτητα μέτρου $v' = \frac{v}{2}$. Η γωνία ϕ που σχηματίζει η διεύθυνση κίνησης καθενός από τα δύο σώματα πριν την κρούση με την διεύθυνση κίνησης του συσσωματώματος είναι:

(α) 30° (β) 45° (γ) 60°

Να επιλέξετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας [2+7=9 μονάδες]

Θέμα Γ

Μικρό σώμα μάζας $m = 2\text{kg}$ εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση πλάτους A και γωνιακής συχνότητας ω , σε λείο οριζόντιο επίπεδο με την επίδραση κατάλληλης δύναμης $\Sigma F = f(x)$, που η τιμή της μεταβάλλεται σύμφωνα με το ακόλουθο διάγραμμα.

Σας είναι γνωστό ότι το σώμα την χρονική στιγμή $t = 0$ διέρχεται επιβραδυνόμενο από την θέση $x = +\frac{\sqrt{2}}{2}A$.

- Γ.1.** Να υπολογίσετε το χρονικό διάστημα Δt για δύο διαδοχικούς μηδενισμούς της Κινητικής Ενέργειας.
- Γ.2.** Να γραφτούν οι χρονικές εξισώσεις $f(t)$ της απομάκρυνσης (x), ταχύτητας (v), επιτάχυνσης (a) του σώματος και να σχεδιαστεί το διάγραμμα απομάκρυνσης - χρόνου ($x - t$).

- Γ.3.** Να υπολογίσετε την ελάχιστη χρονική διάρκεια για την μετάβαση του σώματος από την αρχική θέση, στην θέση που μηδενίζεται για δεύτερη φορά η Δυναμική Ενέργεια.
- Γ.4.** Να υπολογίσετε τον ρυθμό μεταβολής της Κινητικής Ενέργειας την χρονική στιγμή που το μέτρο της δύναμης ΣF είναι ίσο με το μισό της μέγιστης τιμής της για πρώτη φορά μετά την $t = 0$.

Δίνονται: $\eta\mu\left(\frac{\pi}{4}\right) = \sigma\upsilon\nu\left(\frac{\pi}{4}\right) = \frac{\sqrt{2}}{2}$.

[5+8+6+6 μονάδες]

Θέμα Δ

Σώμα Σ μάζας $M = 0,5\text{kg}$, έχει στο εσωτερικό του ωρολογιακό εκρηκτικό μηχανισμό, ο οποίος ενεργοποιείται την χρονική στιγμή $t = 0$.

Με κατάλληλο τρόπο το σώμα εκτελεί απλή αρμονική ταλάντωση πλάτους A σε λείο δάπεδο ανάμεσα σε δύο ακραίες θέσεις P, P' που απέχουν μεταξύ τους απόσταση $d = 10\text{m}$. Η εξίσωση της απομάκρυνσης από την θέση ισορροπίας O θα δίνεται στο S.I. από την σχέση:

$$x = A\eta\mu\left(10t + \frac{\pi}{3}\right)$$

- Δ.1.** Για την ταλάντωση του σώματος Σ να γράψετε την εξίσωση της Δυναμικής και της Κινητικής ενέργειας σε συνάρτηση με την απομάκρυνση από την Θέση ισορροπίας $f(x)$ και να σχεδιάσετε τα αντίστοιχα διαγράμματα σε κοινό σύστημα βαθμολογημένων αξόνων.
- Δ.2.** Την χρονική στιγμή $t_1 = \frac{\pi}{60}\text{s}$ γίνεται η προγραμματισμένη έκρηξη, με αποτέλεσμα την δημιουργία θραυσμάτων Σ_1 και Σ_2 με μάζες $m_1 = m_2$ τα οποία συνεχίζουν να κινούνται στον οριζόντιο δάπεδο με ταχύτητες $\vec{v}_1$ και $\vec{v}_2$ αντίστοιχα.

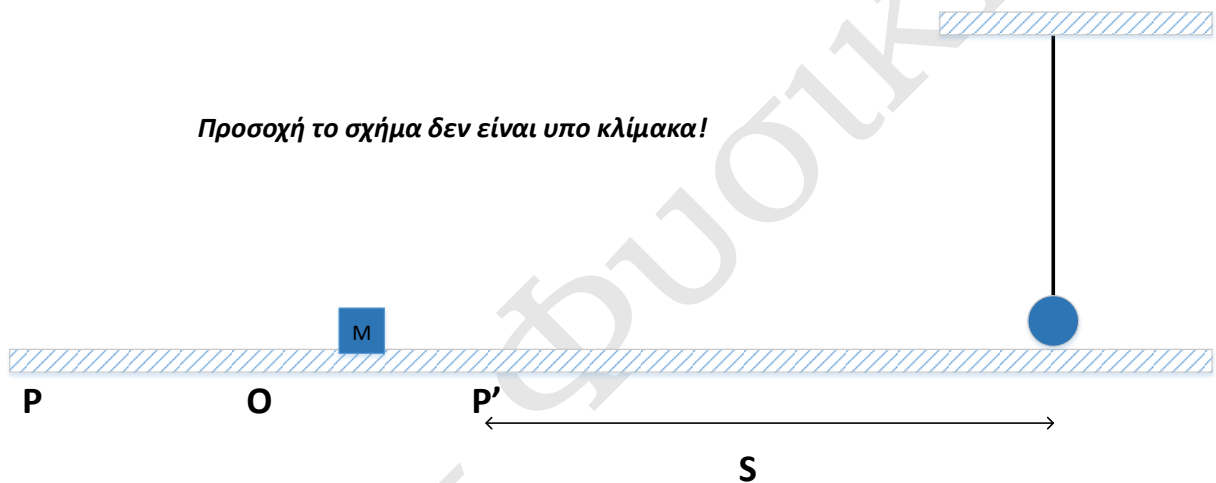
Αν σας είναι γνωστό το μέτρο της ταχύτητας $|\vec{v}_2| = \frac{v_{max}}{5}$, όπου v_{max} η μέγιστη ταχύτητα της ταλάντωσης τότε να υπολογιστούν:

- (α)** η θέση και η ταχύτητα του σώματος Σ την χρονική στιγμή t_1 ,

(β) η ταχύτητα v_1 του Σ_1 μετά την έκρηξη.

Δ.3. Μετά την έκρηξη το σώμα Σ_2 κινείται προς τα δεξιά και εισέρχεται σε τμήμα δαπέδου μήκους $S = 6m$ με το οποίο εμφανίζει συντελεστή τριβής ολίσθησης $\mu = 0,6$ και συγκρούεται κεντρικά και ελαστικά με σώμα Σ_3 , μάζας m_3 που είναι στερεωμένο στο κάτω άκρο νήματος μήκους $l = 0,4m$ και ισορροπεί κρεμασμένο από την οροφή.

Μετά την κρούση το Σ_3 εκτρέπεται γωνιακά από την κατακόρυφο κατά γωνία $\theta = 60^\circ$. Να υπολογιστούν:

(α) το μέτρο της ταχύτητας του Σ_3 αμέσως μετά την κρούση,

(β) ο λόγος των μαζών $\frac{m_2}{m_3}$,

(γ) το ποσοστό της αρχικής ενέργειας του σώματος Σ που μετατράπηκε σε βαρυτική δυναμική ενέργεια.

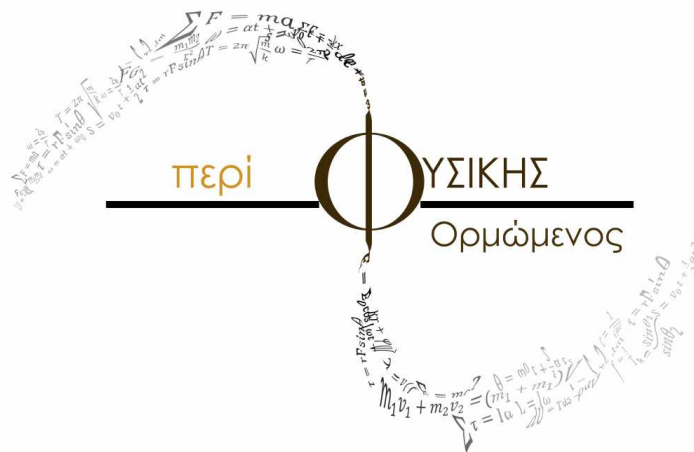
(δ) η τάση του νήματος στην θέση μέγιστης γωνιακής εκτροπής του σώματος Σ_3

Δίνονται: $g = 10m/s^2$, $\sin(60^\circ) = \frac{1}{2}$, $\eta\mu(60^\circ) = \frac{\sqrt{3}}{2}$.

[4+3+3+4+4+3+4 μονάδες]

Οδηγίες

- Η διάρκεια της εξέτασης είναι αυστηρά 3 ώρες!
- Γράφουμε όλες τις απαντήσεις στην κόλλα αναφοράς.
- Κάθε επιστημονικά τεκμηριωμένη λύση είναι σωστή.
- Ελέγχουμε τα αποτελέσματα μας.
- Το άγχος δεν βοήθησε ποτέ κανένα!

Επιμέλεια: Καραδημητρίου Μιχάλης, MSc Φυσικός

Καλή Επιτυχία!